

NTNU Vitenskapsmuseet

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kristin Lugg, 69 24 75 58

Tillatelse til innsamling av plantemateriale i Midtfjellmosen naturreservat

Statsforvalteren gir dispensasjon fra verneforskriften for Midtfjellmosen naturreservat for innsamling av plantemateriale i forbindelse med et forskningsprosjekt for å studere hvordan klimaendringer kan påvirke intakt myrnatur.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 23.06.2022, og tilleggsinformasjon i epost mottatt 27.6.2022. Det er søkt om tillatelse til innsamling av plantemateriale i Midtfjellmosen naturreservat i Aurskog-Høland kommune.

NTNU Vitenskapsmuseet søker på vegne av forskningsprosjektet FORCE som er et samarbeid mellom polske og norske fagmiljøer. NTNU Vitenskapsmuseet og Norsk institutt for naturforskning (NINA) er de norske deltakerne, mens prosjektet ledes av Warsaw University og Life Sciences.

Formålet med prosjektet er å studere hvordan klimaendringer kan påvirke intakt myrnatur langs en klimagradiert fra nord i Polen til nord i Norge. Prosjektet ønsker å bruke Midtfjellmosen som en av lokalitetene og skal representere lavlandsmyrene på Østlandet. Hovedårsaken til at Midtfjellmosen er plukket ut er at det finnes hydrologiske data og hydrologiske modeller som er tenkt anvendt i prosjektet. Dette er data som har blitt samlet inn som en del av overvåkingen knyttet til restaureringen av myr som ble gjort for noen år siden. For å ha nytte av de hydrologiske dataene kan søker ikke bruke myrområder som er langt unna der målingene er tatt, og må i praksis benytte areal som er innenfor vernegrensene. Området som søker anser som mest aktuelt for undersøkelsene er øst i reservatet, se figur 1.

Innsamlingen av data vil bestå av:

- Måle biomasse over bakken i ruter på 0,5 x 0,5 m. Dette krever klipping og fjerning av den grønne delen av plantene (ned til toppen av moseskuddene). Totalt antall ruter vil sannsynligvis være 20-30. Avbøtende tiltak: Ingen egnede, men vegetasjonen vil komme tilbake i etterkant, søker antar at tiltaket vil være synlig i 5 år. Se bilde under for hvordan et slikt tiltak ser ut i figur 2.

- Prøver med røtter av 2-3 vanlige eller dominerende karplanter (forslaget så langt er flaskestarr og trådstarr), og dette krever graving for å få opp hele rotsystemet. Det vil sannsynligvis være snakk om 36 prøver (gravehull), men dette avhenger av hvor mange vegetasjonstyper som finnes i området. Hvert hull vil antakelig bli ca. 30 x 30 x 30 cm, men det avhenger av hvor store plantene er. Hver vegetasjonstype er tenkt å ha 12 slike prøver. Avbøtende tiltak: Torva vil legges tilbake i hullet etter at plantene er plukket ut.
- Prøver av moser for dyrking i laboratoriet. Forslaget så langt er seks prøver av to vanlige arter (f.eks. kjøtt-torvmose), der hver klump er 10 x 10 cm. Avbøtende tiltak: Mosematta rundt kan skyves forsiktig inn mot hullet, og vil ganske raskt kunne fylle den ledige plassen.
- Prøver av torva i tre ulike dyp ved hver rute vi analyserer (20-30 ruter). Dette krever bruk av torvbor (5 cm i diameter), og dybdene søker tar sikte på er 0-5 cm, 15-20 cm, og 45-50 cm. Formålet er inkubasjon i laboratoriet for å studere gassutveksling (CO₂, metan) i ulike lag av torva. Søker antar at hullet etter torvboret vil lukke seg av seg selv i løpet av ganske kort tid.

Tidspunkt for feltarbeid vil sannsynligvis være første uke i august 2022.

Figur 1 Oversikt over hvor det er ønskelig å samle inn materiale

Figur 2 Eksempel på hvordan klipping av biomasse over bakken ser ut.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Midtfjellmosen naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Midtfjellmosen naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 25.01.2013. Formålet med naturreservatet er å bevare et stort og sammenhengende område med lite påvirkning av myr og barskog. Området har særlig pedagogisk og naturvitenskapelig verdi som et representativt område i den sørboreale regionen. Området har en stor variasjon mellom små tjern, myrer og barskog, og er svært viktig som yngle- og hekkeplass for et vidt spekter av fuglearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

I naturreservatet er vegetasjonen vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til innsamling av plantemateriale.

Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfellet.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Hensikten med FORCE-prosjektet er å få mer kunnskap om hvordan klimaendringer kan påvirke intakt myrnatur. Økt kunnskap om dette kan være et positivt bidrag i arbeidet med å bevare myrlokaliteter.

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger. Innsamlingen av plantemateriale vil utgjøre et synlig inngrep i en svært viktig intakt lavlandsmyr med utforming *velutviklet høgmyr*. De myrrike områdene hvor Midtfjellmosen ligger har et rikt fugleliv, og trane og storlom hekker her. Våtmarksarealene har verdi for fuglelivet med to dokumenterte rødlistede hekkende fuglearter, og en rekke andre arter våtmarksfugl, som enten hekker eller er observert i området. Det er ikke registrert noen rødlistede plantearter i det aktuelle området.

Vi anser kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig, jf. nml. § 8. Vi viser til at man har forholdsvis gode kunnskaper om naturen i området, via økologisk grunnkart og Artskart. Førre var-hensyn tillegges derfor liten vekt her (§ 9). Inngrepet vil være begrenset og det er etter vår vurdering, og kjennskap til dagens belastning i området, ikke fare for at det vil kunne bidra til en for stor samlet belastning på økosystemet (§ 10). For å oppfylle kravet om at miljøforsvarlige teknikker (§12) benyttes forutsettes det at innsamlingen begrenses til det som er nødvendig og i henhold til det som er omsøkt, og at alt arbeid gjennomføres på en skånsom måte, herunder at fuglelivet forstyrres minst mulig. Nml. § 11 om kostnader ved miljøforringelse anses ikke som aktuell i denne saken.

Den omsøkte innsamlingen vil være et inngrep som er relativt kortvarig ved at prøveflatene vil kunne restaureres innen noen år, og innenfor et myrsystem som er relativt stort som kan tåle tiltaket. Eventuelle forstyrrelser av fuglelivet vurderes som små, da tidspunktet for prosjektet er etter ferdsselsforbudet som gjelder nord for Vintertjenn. Tiltaket vil etter vår vurdering være et akseptabelt inngrep i forhold til den vitenskapelige nytteverdien prosjektet har.

Etter vår vurdering er innsamlingen av plantemateriale ikke i strid med verneformålet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilårene for å kunne gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er oppfylt.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til innsamling av plantemateriale i Midtfjellmosen naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene. Det skal legges vekt på å forstyrre fuglelivet minst mulig.
- Det gis ikke tillatelse til ferdsel i strid med ferdsselsforbudet nord for Vintertjenn i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli.
- Mengden innsamlet materiale skal begrenses mest mulig, som beskrevet i søknaden.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.
- Tillatelsen er gyldig i 2022.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Kristin Lugg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent